

Ο κορωνοϊός θα παραμείνει ανάμεσα μας – Τι συνεπάγεται αυτό για την υφήλιο;

Σε πρόσφατη δημοσίευση στο περιοδικό nature αναφέρεται ότι ο κορωνοϊός θα παραμείνει ανάμεσα μας και τι συνεπάγεται αυτό. Η βιβλιογραφία ανασκοπείται από τους Καθηγητές της Ιατρικής του ΕΚΠΑ **Δημήτριο Παρασκευή** (Αναπληρωτής Καθηγητής Επιδημιολογίας και Προληπτικής Ιατρικής) και **Θάνο Δημόπουλο** (Πρύτανης ΕΚΠΑ).

Μετά από έναν χρόνο πανδημίας προκύπτει το εύλογο ερώτημα πόσο μπορούμε να ελπίζουμε στην εξάλειψη της πανδημίας;

Οι περισσότεροι επιστήμονες πιστεύουν ότι είναι σχεδόν απίθανο. Το επιστημονικό περιοδικό Nature έθεσε το συγκεκριμένο ερώτημα σε 100 ειδικούς που μελετούν τον κορωνοϊό. Σχεδόν το 90% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι ο κορωνοϊός θα καταλήξει να γίνει «ενδημικός» - γεγονός που μεταφράζεται ότι θα συνεχίσει να κυκλοφορεί τα επόμενα χρόνια σε διαφορετικές περιοχές της υφήλιου.

Η αδυναμία εξάλειψης του κορωνοϊού δεν σημαίνει ότι ο αριθμός των θανάτων, των νοσούντων, ή τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης θα συνεχιστούν να υφίστανται στην κλίμακα που παρατηρείται σήμερα. Η μελλοντική πορεία θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τον βαθμό ανοσίας που αναπτύσσεται μέσω μόλυνσης, ή εμβολιασμού και επίσης πώς θα εξελιχθεί ο ιός.

Πάνω από το ένα τρίτο των ερωτηθέντων απάντησαν ότι θα ήταν δυνατόν να εξαλειφθεί ο SARS-CoV-2 από ορισμένες περιοχές, ενώ θα συνεχίσει να κυκλοφορεί σε άλλες. Στις περιοχές που θα επιτευχθεί ανοσία αγέλης, θα υπάρχει κίνδυνος επιδημικών εκρήξεων, αλλά θα περιορίζονται γρήγορα λόγω του υψηλού βαθμού συλλογικής ανοσίας.

Ένα πιθανό σενάριο που προβλέπουν οι επιστήμονες για τον SARS-CoV-2 είναι ότι ο ιός θα συνεχίσει να μεταδίδεται, αλλά εφόσον έχει αναπτυχθεί κάποια ανοσία μέσω φυσικής μόλυνσης ή εμβολιασμού, δεν θα υπάρχει κίνδυνος σοβαρής νόσου. Ο ιός θα θυμίζει ότι συμβαίνει τώρα με τα παιδιά που συνήθως προκαλεί ήπια ή ασυμπτωματική λοίμωξη.

Μένει να διαπιστωθεί το πως θα εξελιχθεί η ανοσία που αναπτύσσουμε έναντι του SARS-CoV-2 και αν θα είναι παρόμοια όπως με τους ενδημικούς κορωνοϊούς (OC43, 229E, NL63 και HKU1). Αν δηλαδή παρότι δεν θα μας προφυλάσσει από επαναμόλυνση, αν θα μας προφυλάσσει από σοβαρή νόσο.

Αν οι περισσότεροι άνθρωποι αναπτύξουν μακροχρόνια ανοσία στον ιό, είτε μέσω φυσικής μόλυνσης είτε μέσω εμβολιασμού, τότε δεν είναι πολύ πιθανό ο ιός να καταλήξει ενδημικός. Παρόλα αυτά η ανοσία φαίνεται να εξασθενεί μετά από ένα ή δύο χρόνια και ήδη υπάρχουν ενδείξεις ότι ο ιός μπορεί να εξελιχθεί και να διαφύγει της ανοσίας. Περισσότεροι από τους μισούς επιστήμονες θεωρούν ότι η εξασθένιση της ανοσίας θα είναι ένας από τους κύριους παράγοντες που θα καταστήσουν τον ιό ενδημικό.

Σε χώρες που έχουν αρχίσει εκτεταμένο εμβολιαστικό πρόγραμμα έναντι του COVID-19 αναμένεται να παρατηρηθεί σημαντική μείωση της νόσου, αλλά θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος για να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητά των εμβολίων αναφορικά με τις μεταδόσεις. Δεδομένα από κλινικές δοκιμές υποδεικνύουν ότι τα εμβόλια μπορεί να αποτρέψουν τη συμπτωματική λοίμωξη αλλά, επίσης, θα μπορούσαν να περιορίσουν και τη μετάδοση του ιού.

Αν τα εμβόλια εμποδίζουν τη μετάδοση - και εάν παραμείνουν αποτελεσματικά έναντι νεότερων μεταλλαγμένων στελεχών του ιού - είναι δυνατόν να μπορεί εξαλειφθεί ο ιός σε περιοχές που θα επιτευχθεί η ανοσία αγέλης. Ένα εμβόλιο που είναι αποτελεσματικό κατά 90% θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε τουλάχιστον 55% του πληθυσμού για να επιτευχθεί η προσωρινά η ανοσία αγέλης, εφόσον κάποια από τα περιοριστικά μέτρα παραμένουν σε ισχύ. Ένα εμβόλιο θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σχεδόν στο 67% των ανθρώπων για την επίτευξη της ανοσίας αγέλης εφόσον αρθούν όλα τα περιοριστικά μέτρα.

Παρόμοια με την πανδημία γρίπης;

Η πανδημία της γρίπης του 1918 που προκάλεσε το θάνατο σε περισσότερα από 50 εκατομμύρια άτομα, αποτελεί κριτήριο σύγκρισης για τις υπόλοιπες πανδημίες. Η πανδημία είχε προκληθεί από ιό γρίπης τύπου Α, ο οποίος προήλθε από πτηνά. Οι πανδημίες της γρίπης προκαλούνται όταν ο πληθυσμός δεν διαθέτει ανοσία στα νέα στελέχη του ιού. Τη στιγμή που μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού αναπτύξει ανοσία, ένας πανδημικός ιός θα γίνει εποχικός.

Πολλοί επιστήμονες θεωρούν ότι ο κορωνοϊός θα εξελιχθεί όπως η γρίπη. Η γρίπη μεταλλάσσεται με ταχύτερο ρυθμό σε σχέση με τον SARS-CoV-2, επιτρέποντάς να διαφεύγει από το ανοσιακό σύστημα. Αυτό είναι και ο λόγος που τα εμβόλια γρίπης πρέπει να επικαιροποιούνται κάθε χρόνο. Παρόμοια και ο κορωνοϊός μπορεί να διαφεύγει της ανοσίας που αναπτύσσεται από τη φυσική μόλυνση, και πιθανόν και τα εμβόλια.

Το 70% των ερωτηθέντων ερευνητών θεωρούν ότι η δυνατότητα διαφυγής της ανοσιακής απάντησης θα είναι ένας επιπλέον παράγοντας που θα καθορίσει αν θα συνεχίσει να κυκλοφορεί ο ιός.

Το μέλλον του SARS-CoV-2 θα εξαρτηθεί, επίσης, από το αν μπορεί να δημιουργήσει δεξαμενές σε άγρια ζώα.

Συμπερασματικά, η πορεία που θα ακολουθήσει ο SARS-CoV-2 στο μέλλον είναι δύσκολο να προβλεφθεί. Στο προσεχές μέλλον η εφαρμογή περιοριστικών μέτρων μέχρι την επίτευξη της ανοσίας αγέλης, μπορεί να περιορίσουν τις μεταδόσεις ή τη σοβαρότητα της νόσου. Αν όμως τα μέτρα για τη μείωση της εξάπλωσης περιοριστούν και αφήσουμε τον ιό ανεξέλεγκτο, τότε θα βρεθούμε αντιμέτωποι με τις πιο δύσκολες μέρες της πανδημίας